

بررسی تاثیر سواد رسانه ای دانش آموزان بر خلاقیت آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان

رامین اسدی^{۱*}، رحیم عبدالله فام^۲

چکیده

هدف کلی تحقیق حاضر بررسی تاثیر سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان می باشد. برای این منظور سواد رسانه ای بر اساس چارچوب فلسفی و همکاران (۱۳۹۳) در پنج بعد (درک محتوای پیام های رسانه ای، گاهی از اهداف پنهان پیام های رسانه ای، گزینش آگاهانه پیام های رسانه ای، نگاه انتقادی به پیام های رسانه ای و تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای) و نوآوری بر اساس نظریه دورابجی و همکاران تعریف و در این راستا یک فرضیه اصلی و پنج فرضیه فرعی تنظیم گردیده است، و برای آزمون این فرضیه ها، دو پرسشنامه؛ پرسشنامه سواد رسانه ای فلسفی و همکاران (۱۳۹۳)، و پرسشنامه نوآوری دورابجی و همکاران استفاده گردید. پس از سنجش روایی و پایایی، پرسشنامه ها در اختیار نمونه آماری که از معلمان مدارس ابتدایی شهرستان ملکان می باشد که تعداد آنها ۷۵۴ نفر می باشد. حجم نمونه آماری با استفاده از رابطه کوکران ۲۵۴ نفر برآورد و به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شده است. پس از جمع آوری پرسشنامه ها، اطلاعات حاصله تلخیص و طبقه بندی شد، سپس برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از روش های آماری آزمون کولموگورف اسمیرنوف، آزمون همبستگی I پیرسون و آزمون رگرسیون استفاده گردید. نتایج حاصل حاکی از تایید فرضیه ی اصلی و تمامی فرضیه های فرعی (بجز درک محتوای پیام های رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری دانش آموزان، تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان) است.

واژه های کلیدی: آگاهی از اهداف پنهان پیام های رسانه ای، تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای، درک محتوای پیام های رسانه ای دانش آموزان، تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای، و نوآوری.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب Asadiramin782@gmail.com

۲- دکترای علوم تربیتی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب

۱- بیان مساله و پیشینه

سواد رسانه‌ای به مثابه ابزاری برای ایجاد تفکر انتقادی همواره مورد تاکید کارشناسان بوده است اما این مهم تنها محدود به مخاطب نیست بلکه برای تولیدکنندگان رسانه نیز لازم است. توان تحلیل پیام به تولیدکنندگان محتوا کمک می‌کند تا درک بهتری از فرایند تولید داشته باشند (حسین‌طاهری و همکاران، ۱۳۹۶). تکنولوژی‌های ارتباطاتی و حضور رسانه‌های متعدد لزوم آشنایی با مفاهیم سواد رسانه‌ای برای استفاده صحیح از رسانه‌ها، تحلیل و کنترل اطلاعات در برابر رسانه‌هایی که به دنبال رقابت و تحت تأثیر قرار دادن مخاطبان براساس تولیدات رسانه‌ای هستند امر مهمی به حساب می‌آید. لذا در حوزه مطالعات فرهنگی و رسانه نیز این مهارت برای یک شهروند تحصیل کرده امری مهم تلقی می‌شود. این مهم زمانی میسر خواهد شد که دانش آموزان بتوانند با استفاده از سواد رسانه‌ای اثرات تولیدات رسانه‌ای، نحوه نفوذ پیام‌ها را شناسایی، تعدیل و پردازش کنند که در نهایت منجر به درک لایه‌های درونی مفاهیم حاصل از این پیام‌ها می‌شود. این مهارت به صورت خود به خود بدست نمی‌آید، از طریق شیوه‌های مختلف و دستیابی به شاخص‌های خلاقیت و مهارت‌های فراشناختی، مخاطبان می‌توانند خروجی این پیام‌ها را کنترل کنند (حسنان، ۱۳۹۶).

در سال‌های اخیر فعال کردن فراگیران در امر یادگیری مورد تأکید نظام آموزشی قرار گرفته است. هدف از فعال کردن فراگیران، پرورش خلاقیت آنان می‌باشد. خلاقیت قابل پرورش و رشد است و این امر مستلزم به کارگیری اصول و روش‌های خاصی است. در این ارتباط روش کار معلم و انتظارات نظام آموزشی از فراگیران باید تغییر یابد. یکی از تغییرات روش تدریس، آموختن مهارت حل مسئله است. طرح مسئله و سؤالات انشایی می‌تواند به فراگیران کمک کند تا ذهن خلاق داشته باشند. خلاقیت یک فعالیت فکری و ذهنی است که به عنوان یک نیاز عالی بشری همواره برای انسان در طول زندگی و در تمامی ابعاد مطرح بوده است. خلاقیت تعاریف متفاوت دارد. یکی از تعاریف این‌گونه بیان می‌کند که خلاقیت، حل یک مشکل یا سلسله‌ای از مسائل کوچک و بزرگ است. تعریف دیگر چنین است که: خلاقیت، تحولات دامن‌دار و جهت‌دار در فکر و اندیشه انسان‌هاست، به طوری که فرد توانایی ترکیب عوامل قبلی به طرق جدید را به دست می‌آورد. خلاقیت و پرورش آن اهمیت بسیاری در امر آموزش دارد. معلم در هر مرحله از آموزش می‌تواند با بهره‌گیری از طرح مسائل و مباحث برای فراگیران و راهنمایی آنان به پاسخ، خلاقیت را در آنان پرورش دهد. یکی از روش‌های پرورش خلاقیت، تدریس مهارت‌های حل مسئله می‌باشد (اسنیل و بوهلاندر، ۲۰۰۷).

تا زمانی که بودجه، مساله اصلی آموزش و پرورش است، حرف از ایجاد و تقویت و پرورش مهارت خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان، کاری بیهوده است چرا که در هر برنامه‌ریزی، در نهایت به این مساله برمی‌خوریم و اگر محل ایجاد خلاقیت را در سطوح بالای تحصیلی بدانیم، ظلم عظیمی در حق افرادی که به دلایل متعدد از ادامه تحصیل محروم شده‌اند نیز روا داشته‌ایم (صادیک اوغلو و همکاران، ۲۰۱۰). مسوولان آموزشی و امکانات و تجهیزات ما، به برنامه‌ریزی ایجاد خلاقیت کمک نمی‌کنند؛ درصد قبولی‌ها ملاک تصمیم‌گیری‌ها است. همه کوشش افراد در این جهت معطوف می‌شود که دانش‌آموزان کلمه به کلمه کتاب را حفظ کنند و نقطه به نقطه تحویل دهند. اگر گاهی هم جرقه‌ای زده می‌شود ناشی از برنامه‌ریزی افراد نیست. معلمان، دبیران و والدین و رابطه آنها را با یکدیگر اگر بررسی کنید، متوجه می‌شوید که هیچ‌کدام در این زمینه نقشی ندارند، زیرا اگر این گونه بود، سال به سال باید افراد خلاق از منطقه‌ای خاص از نظر تعداد رشد داشته باشند. کتاب‌های درسی هم مطمئناً مشوق آنها به این کار نیست و اگر هم افرادی طرحی داشتند به سختی توانسته‌اند آن را به نتیجه برسانند، چون بقیه آموزش‌ها نسبت به مساله خلاقیت بی‌توجه بوده‌اند. معاونت آموزش متوسطه به این موضوع توجه نشان داده است و جشنواره برگزار می‌کند و آنها که مسوولان اصلی آموزش کودکانند (آموزش ابتدایی و معلمان) به بوته فراموشی سپرده شده‌اند. اگر علم در کودکی را مانند نقش بر سنگ، زایل‌نشده می‌دانیم، باید دیدگاه و نظر خود را مورد پرورش قوای خلاقه کودکان تغییر دهیم.

در تحقیق حاضر چارچوب نظری مورد استفاده برای سواد رسانه‌ای بر اساس چارچوب فلسفی و همکاران (۱۳۹۳) در پنج

بعد:

۱. درک محتوای پیام های رسانه ای

۲. گاهی از اهداف پنهان پیام های رسانه ای

۳. گزینش آگاهانه پیام های رسانه ای

۴. نگاه انتقادی به پیام های رسانه ای

۵. تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای

تعریف شده است. و نوآوری بر اساس نظریه دورابجی و همکاران تعریف شده است. در این راستا فرضیه های زیر را داریم:

۱. سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

۱-۱. درک محتوای پیام های رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

۲-۱. آگاهی از اهداف پنهان پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

۳-۱. گزینش آگاهانه پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

۴-۱. نگاه انتقادی به پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

۵-۱. تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.

فقیه آرام و ابراهیمی در سال (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با مهارت فراشناختی و خلاقیت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر انجام دادند. بر اساس یافته‌ها، رابطه بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با مهارت فراشناختی مثبت و معنادار است، همچنین بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با مؤلفه‌های خلاقیت یعنی؛ سیالی، ابتکار، انعطاف‌پذیری و بسط رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. حسنان در سال (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان رابطه سواد رسانه ای و تفکر انتقادی با خلاقیت و مهارت های فراشناختی در دانشجویان انجام دادند. نتایج تحقیق، با توجه به فرضیه های تحقیق نشان دادند که بین سواد رسانه ای و تفکر انتقادی با خلاقیت و مهارت های فراشناختی رابطه ای مثبت و معنی داری وجود دارد. حسینی طاهری و همکاران در سال (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان عوامل موثر بر ارتقاء سواد رسانه‌ای برنامه‌سازان مجموعه‌های نمایشی سیما انجام دادند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بین هر دو دسته عوامل فردی و سازمانی با سطح سواد رسانه‌ای رابطه معنی دار وجود دارد. همچنین در بین عوامل مختلف به ترتیب خلاقیت، سیستم پاداش، انگیزه داشتن، مدیریت به سبک تصمیم‌گیری مشارکتی و آموزش ضمن خدمت بیشترین نقش را در ارتقای سواد رسانه ای داشتند. حسینی در سال (۱۳۸۶) تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر برنامه آموزش خلاقیت معلمان بر خلاقیت پیشرفت تحصیلی و خودپنداره دانش آموزان انجام داده است. تحلیل آماری اطلاعات به دست آمده فرضیه اول مبنی بر تاثیر برنامه آموزشی خلاقیت معلمان بر افزایش خلاقیت دانش آموزان آنها را تایید کرد. فرضیه دوم مبنی بر تاثیر برنامه آموزش خلاقیت بر خودپنداره دانش آموزان آنها رد شد و فرضیه سوم مبنی بر تاثیر برنامه آموزش خلاقیت در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آنها تایید شد. نازیح متین اوزموتاف و الیف آکتکین در سال (۲۰۱۵) تحقیقی با عنوان اثر ویژگی های نوآورانه مدیران زن بر عملکرد کسب و کار آنها انجام دادند. در پایان پژوهش در گزاره ۲۰ حوزه جمع آوری شده در هشت عامل؛ مشخص شد که در چارچوب ویژگی‌های نوآورانه، مالکیت مدیران زن از ماموریت و چشم انداز، در مورد مراقبت از توسعه شغلی، به فرصت‌ها، به شجاع بودن، به یادگیری باز، به آشتی‌جویانه و به قانع‌کننده بودن، به پیش‌گویی و خلاق، به راه حل‌گرا و به نوآوری باز، به زمینه‌همکاری، تحقیق و ارتباطات، تفکر عاطفی و انتزاعی، اعتماد به نفس بالا و به رقابت، اجرای کسب و کار تحت تاثیر آنها در راه پیشرفت مثبت اهمیت می‌دهند. اسین صادیک اوغلو و جمال زهیر در سال (۲۰۱۰) تحقیقی با عنوان بررسی اثرات نوآوری و عملکرد

کارکنان در رابطه بین شیوه‌های مدیریت کیفیت جامع و عملکرد شرکت: مطالعه تجربی شرکت‌های ترکیه انجام دادند. نتایج مطالعه از فرضیه‌های پیشنهادی پشتیبانی می‌کند که عملکرد کارکنان و عملکرد نوآوری به طور جزئی بین روابط بین شیوه‌های مدیریت کیفیت جامع و عملکرد شرکت‌ها می‌باشد. این مطالعه همچنین پیامدهای مدیریتی و تحقیقاتی، محدودیتهای تحقیق و پیشنهادات برای مطالعات آینده را ارائه می‌دهد. ماریو جاویر دونیت و فاتیما گاندیمیلاس در سال (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان عوامل سازمانی برای پشتیبانی از مدیریت دانش و نوآوری انجام داده‌اند. این مقاله مدرکی از یک اثر تعدیل‌کنندگی فرهنگ، رهبری دانش محور و شیوه‌های منابع انسانی متمرکز بر دانش، در رابطه میان تحقیق از دانش و شیوه‌های بهره‌برداری، و نتایج نوآوری از شرکت‌ها فراهم می‌نماید. در راستای ادبیات پیشین، پیشنهاد می‌شود اگرچه، شیوه‌های مدیریت دانش به نوبه خود برای هدف نوآوری مهم هستند، وقتی توانمندسازهای مشخص، یعنی عوامل سازمانی جهت غلبه بر موانع انسانی مدیریت دانش، بدرستی استقرار یافته باشند، ظرفیت نوآوری شرکت می‌تواند با موفقیت بیشتری بهره‌برداری گردد.

۳- روش شناسی

تحقیق حاضر از حیث روش، توصیفی و همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه معلمان مدارس ابتدایی شهرستان ملکان می‌باشد که تعداد آنها ملکان نفر است. برای محاسبه حجم نمونه آماری از رابطه کوکران استفاده شده است که حجم نمونه آماری ۲۵۴ نفر بدست آمده است. برای انتخاب نمونه آماری از جامعه آماری، از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات از نمونه آماری و به منظور آزمون فرضیه‌های تنظیم شده این تحقیق، از پرسشنامه‌ایی که با توجه به متغیرهای تحقیق و عملیاتی نمودن آنها تنظیم شده، استفاده گردیده است. پرسشنامه تحقیق متشکل از دو دسته سؤال است. دسته اول که با حروف الفبا کد گذاری شده است به منظور تعیین و مشخص شدن مشخصات نمونه آماری از لحاظ جنسیت، وضعیت تأهل، سن، سطح تحصیلات، سابقه خدمت و دسته دوم که شامل دو بخش است و به منظور پاسخگویی به سؤالات تحقیق حاضر تنظیم گردیده است. بخش اول شامل سؤالات سواد رسانه‌ای بر اساس چارچوب فلسفی و همکاران (۱۳۹۳) است که بر اساس این چارچوب، تعداد سؤالات پرسشنامه سواد رسانه‌ای در تحقیق حاضر ۲۰ سؤال می‌باشد. بخش دوم شامل سؤالات نوآوری بر اساس نظریه دورابجی و همکاران است که بر اساس این نظریه، تعداد سؤالات پرسشنامه نوآوری سازمانی در تحقیق حاضر ۱۲ سؤال است. در تحقیق حاضر برای تعیین روایی ابزار جمع‌آوری اطلاعات از روایی نمادی یا صوری استفاده گردیده است بدین ترتیب که پرسشنامه اولیه تنظیم شده در اختیار اساتید و صاحبانظران دانشگاهی قرار گرفت تا در رابطه با اینکه سؤالات مطرح شده، آنچه را که مد نظر است، اندازه‌گیری می‌کند یا خیر؟ اظهارنظر نمایند. سپس نظرات اساتید و صاحبانظران در پرسشنامه لحاظ و تغییرات لازم در سؤالات به‌وجود آمد. برای برآورد پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده است. براساس این روش با یک مطالعه مقدماتی روی ۱۰ معلم جامعه مورد بررسی و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS میزان پایایی سؤالات سواد رسانه‌ای، خلاقیت و نوآوری بترتیب ۰/۸۸۹، ۰/۸۹۳ بدست آمد (جدول‌های شماره ۱، ۲). مقدار این آماره‌ها نشان می‌دهد که اولاً سؤالات پرسشنامه همبستگی بالایی با یکدیگر دارند و ثانیاً پرسشنامه تحقیق، از پایایی بالایی برخوردار می‌باشد.

جدول شماره ۱: پایایی پرسشنامه سواد رسانه‌ای

تعداد سؤالات	پایایی
۲۰	۰/۸۸۹

جدول شماره ۲: پایایی پرسشنامه نوآوری

تعداد سوالات	پایایی
۱۲	۰/۸۹۳

۴- تحلیل داده ها و یافته ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از پرسشنامه های جمع آوری شده از روشهای آماری توصیفی و استنباطی شده است. با استفاده از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف نرمال بودن داده ها را بررسی شد که نتایج آن به صورت جدول شماره ۴ نشان داده شده است. برای بررسی فرضیه های این متغیرها از روشهای پارامتریک استفاده کرد که از آزمون رگرسیون استفاده می شود. و نتایج مربوط به آزمون فرضیه ها در جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

جدول شماره ۵: جدول نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیرها	تعداد داده ها	آماره کولموگروف اسمیرنوف	- مقدار p	نتیجه (نرمال/غیرنرمال بودن توزیع)
سواد رسانه ای	۲۵۴	۱/۴۷۸	۰/۰۷۶	نرمال
درک محتوای پیام های رسانه ای	۲۵۴	۱/۵۴۹	۰/۱۱۸	نرمال
آگاهی از اهداف پنهان پیام های	۲۵۴	۱/۳۸۲	۰/۲۴۰	نرمال
گزینش آگاهانه پیام های رسانه ای	۲۵۴	۱/۵۰۹	۰/۱۱۷	نرمال
نگاه انتقادی به پیام های رسانه ای	۲۵۴	۱/۴۸۸	۰/۰۹۶	نرمال
تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای	۲۵۴	۱/۵۰۰	۰/۰۶۶	نرمال
نوآوری	۲۵۴	۱/۴۸۴	۰/۱۳۲	نرمال

جدول شماره ۴: خلاصه نتایج آزمون فرضیه های تحقیق

شماره	عنوان فرضیه	سطح معنی داری	ضریب تشخیص (R ²)	نتیجه
۱	سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	۰/۰۰۰	۰/۶۷۱	تائید
۱-۱	درک محتوای پیام های رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	۰/۰۵۹	۰/۲۴۱	۰/۳۷۳
۱-۲	آگاهی از اهداف پنهان پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	۰/۰۰۰	۰/۲۰۰	تائید
۱-۳	گزینش آگاهانه پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	۰/۰۰۰	۰/۴۱۹	تائید
۱-۴	نگاه انتقادی به پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در	۰/۰۰۰	۰/۵۴۲	تائید

			مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	
رد	۰/۲۰۷	۰/۰۶۰	تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان موثر است.	۵-۱

۵- نتیجه گیری

هدف کلی تحقیق حاضر بررسی تاثیر سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان بود که در این راستا دو فرضیه اصلی و ده فرضیه فرعی داشتیم که نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری در فصل چهارم نشان دهنده تایید تمامی فرضیه های ما بجز ابعاد (درک محتوای پیام های رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری دانش آموزان، تجزیه و تحلیل پیام های رسانه ای بر نوآوری دانش آموزان) می باشد. با توجه به محدودیتهای زمانی، مکانی و مالی موجود، طبق بررسیها و جستجوهای بعمل آمده توسط محقق در کتابخانه های دانشگاه ها و جستجو در سایت مرکز ملی اسناد ایران که جامع ترین مرجع علمی کشور می باشد، تاکنون هیچ تحقیقی تحت عنوان بررسی تاثیر سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مراجع علمی مذکور ثبت نشده است، بطوریکه شاید بتوان اذعان داشت که این اولین تحقیق علمی در قالب پایان نامه دوره کارشناسی ارشد در خصوص بررسی تاثیر سواد رسانه ای دانش آموزان بر خلاقیت و نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان در ایران باشد. در این تحقیق ما نتیجه گرفتیم که سواد رسانه ای دانش آموزان بر نوآوری آنان در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان تاثیر دارد. در این راستا پیشنهادهای زیر می شویم: تسریع در برداشتن گام های اصولی جهت طراحی و تدوین محتوای مناسب در حوزه آموزش سواد رسانه ای در کتاب های درسی با بهره مندی از تجارب کشورهای پیشرو در این حوزه هم چون کانادا، انگلستان و استرالیا؛ برگزاری دوره های مستمر آموزش معلمان در حوزه سواد رسانه ای؛ آماده سازی کتابچه های راهنما پیرامون آموزش سواد رسانه ای به منظور آگاهی بخشی به اولیا؛ ملزم نمودن وزارت آموزش و پرورش به ورود سواد رسانه ای در نظام آموزش و پرورش رسمی عمومی. ارزشیابی منسجم و همه جانبه برای فراهم کردن مستندات مربوط به سواد رسانه ای؛ اجرای طرح های پژوهشی مشترک میان وزارت آموزش و پرورش و دیگر دستگاه های مسئول در زمینه توسعه سواد رسانه ای با عنایت به مستندات مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، تدوین و اجرای سیاست های انگیزشی و تشویقی برای همکاران؛ آموزش نیروی انسانی توسط اساتید مجرب در قالب کارگاه های تابستانی؛ اهمیت و تشویق رفتارهایی که به انتقال و نشر دانش در سازمان کمک می نماید و حاکی از جو یادگیری و یاددهی حاکم بر کارکنان است. ارزیابی دقیق و به کارگیری ایده های ارائه شده از طرف کارکنان، پیشنهاد می شود طرح های آموزشی تا آنجا که امکان پذیر است، نوآورانه باشد و جنبه ی بهبود مستمر در آموزش را داشته باشند و این طرح ها با مشارکت سطوح گوناگون اداره تهیه شود و بیانگر هدف ها و برنامه های بخش های گوناگون اداره باشند. ایجاد محیط آزاد و روابط صمیمانه میان معلمان و رهبران رسمی مدارس برای به کار بردن یافته ها و روش های نوین. نظارت بر کودکان و وابستگی زیاد به یک برنامه آموزشی معین یادگیری و ابتکار عمل را در کودک از بین می برد. با توجه به اینکه در تحقیق حاضر، سواد رسانه ای بر اساس چارچوب فلسفی و همکاران (۱۳۹۳) تعریف و عملیاتی گردیده است، لذا به محققان آتی پیشنهاد می گردد این متغیر را بر اساس نظریات دیگر مورد بررسی قرار دهند. و نیز با توجه به اینکه در تحقیق حاضر، نوآوری بر اساس نظریه دورابجی و همکاران تعریف و عملیاتی گردیده است، لذا به محققان آتی پیشنهاد می گردد این متغیر را بر اساس نظریات دیگر مورد بررسی قرار دهند. با توجه به اینکه در تحقیق حاضر، در مدارس ابتدایی شهرستان ملکان در نظر گرفته شده است لذا به محققان آتی پیشنهاد می گردد چنین بررسی را در سایر مقاطع تحصیلی انجام دهند.

مراجع

- ۱- حسنان، اکرم. (۱۳۹۶). رابطه سواد رسانه ای و تفکر انتقادی با خلاقیت و مهارت های فراشناختی در دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق.
- ۲- حسینی، افضل السادات. (۱۳۸۶). بررسی تاثیر برنامه آموزش خلاقیت معلمان بر خلاقیت پیشرفت تحصیلی و خودپنداره دانش آموزان، دوره ۶، شماره ۲۳، زمستان، ۱۴۷-۱۶۸.
- ۳- فقیه آرام، بتول و ابراهیمی، زهرا. (۱۳۹۶). رابطه سواد رسانه ای و سواد اطلاعاتی با مهارت فراشناختی و خلاقیت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، دوره ۲۴، شماره ۹۲، زمستان، ۱۲۵-۱۵۲.
- 4- *Ganimilas, Fatima , Javir, Mario. (2011).Gaining and/or maintaining employee trust within service organizations”, University of Wisconsin-Stout.*
- 5- *Matin ozmutaf, Nazih & aktekin, elif. (2015). The Effects of Innovative Features of Women Managers on their Business Performance, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 195, 3 July 2015, PP. 220-229.*
- 6- *Sadikoglu, Esin & Zehir, Cemal. (2010). Investigating the effects of innovation and employee performance on the relationship between total quality management practices and firm performance: An empirical study of Turkish firms, E. Sadikoglu, C. Zehir / Int. J. Production Economics 127, PP. 13-26*
- 7- *Snell, S. A & Bohlander, G. W. (2007). Managing Human Resources. Thomson Publishing Company.*